

Datum
2016-02-24

Vårt diarienummer
2015-110-9149

Ert datum
2016-11-30

Er beteckning
U2015/05421/GV

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Välja yrke (SOU 2015:97)

Sammanfattning

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har i huvudsak inget att erinra om förslagen, bortsett från utredningens förslag av ny förordningstext i 2 kap. 2 § studiestödsförordningen (2000:655) där CSN lämnar förslag på ny skrivelse. Därutöver önskar CSN lämna följande synpunkter:

- En studerande som väljer att läsa programfördjupningskurser eller en nationell inriktning på en branschskola får normalt inte rätt till inackorderingstillägg om det nationella programmet och den nationella inriktningen erbjuds på hemorten. Det gäller även om utbildningen på hemorten erbjuder andra valbara kurser, som leder mot en annan yrkesutgång, än den som erbjuds på branschskolan.
- Om avsikten är att alltid bevilja inackorderingstillägg till en studerande som läser på en branschskola bör det framgå direkt av bestämmelsen i 2 kap. 2 § studiestödsförordningen (2000:655).
- För studerande som bor inackorderade för att läsa vid en branschskola beviljas inackorderingstillägg bara för varje hel tidsperiod om 15 dagar.
- Det bör övervägas om behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan ska placeras i avdelning A3 i bilagan till studiestödsförordningen.

1.4 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)

CSN föreslår en ändring av förslaget till ny lydelse i 2 kap. 2 § studiestödsförordningen (2000:655) så att bestämmelsen motsvarar de bestämmelser som finns för studerande som i dag läser vid fristående gymnasieskolor och har rätt till statligt inackorderingstillägg från CSN.

Enligt punkten 3 i förordningsförslaget får inackorderingstillägg lämnas under förutsättning att det nationella program och den nationella inriktning som den studerande går inte finns i den studerandes hemkommun.

Vid prövningen om en studerande har rätt till statligt inackorderingstillägg från CSN saknar det betydelse huruvida samma program och inriktning finns

i hemkommunen. Det CSN prövar är *vilken restid* den studerande har från föräldrahemmet till motsvarande program och inriktning på hemorten.

Det framgår av 1 kap. 2 - 3 §§ Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:6) om studiehjälp att om en studerande på en fristående gymnasieskola går en utbildning på ett nationellt program och en nationell inriktning och har inackorderat sig på skolorten, kan inackorderingstillägg normalt beviljas bara om programmet och inriktningen inte finns vid en gymnasieskola (kommunal eller fristående) på den studerandes hemort, inom två timmars restid från föräldrahemmet.

Med nuvarande bestämmelser kan en studerande, som vill inackordera sig på annan ort för att studera vid en fristående gymnasieskola, beviljas inackorderingstillägg om det visar sig att han eller hon har en restid på mer än två timmar per dag till närmaste skola på hemorten som ger motsvarande utbildning. Detta gäller oavsett om utbildningen ges inom hemkommunen eller inte.

Utredningens förslag på skrivning i 2 kap. 2 § studiestödsförordningen skulle leda till att prövningen för studerande som valt att inackordera sig för att läsa vid en fristående gymnasieskola skulle skilja sig från prövningen för de som inackorderar sig för att läsa vid en branschskola. I första fallet skulle CSN pröva om motsvarande utbildning finns inom två timmars restid från den studerandes föräldrahem och i det andra fallet skulle myndigheten pröva om motsvarande utbildning finns i den studerandes hemkommun. Det är enligt CSN inte rimligt och kan knappast vara avsikten med ändringen.

Det är CSN:s uppfattning att prövningen av om en studerande på en branschskola har rätt till inackorderingstillägg ska överensstämma med den prövning CSN gör för övriga studerande som läser på en fristående gymnasieskola och som ansöker om inackorderingstillägg från CSN.

CSN föreslår därför att punkten 3 tas bort och i stället framgår det av en ny mening i det första stycket att inackorderingstillägg vid fristående gymnasieskolor även får lämnas för den studerande som deltar i utbildning vid en branschskola enligt lagen (2015:000) om försöksverksamhet. Ett sådant upplägg innebär att CSN med stöd av CSNFS 2001:6 prövar om motsvarande utbildning finns inom två timmars restid från föräldrahemmet.

Med anledning av ovanstående föreslår CSN att 2 kap. 2 § 1 st. studiestödsförordningen ges följande lydelse:

Inackorderingstillägg får lämnas till studerande vid andra läroanstalter och utbildningar än sådana som ingår i skolväsendet och har offentlig huvudman enligt skollagen (2010:800). *Det får även lämnas till studerande vid en fristående gymnasieskola för tid som den studerande deltar i utbildning vid en branschskola enligt lagen (2016:000) om försöksverksamhet med branschskolor.* Inackorderingstillägg får också lämnas för studier vid utbildningar med offentlig huvudman inom skolväsendet, om den studerande är utlandssvensk eller deltar i förberedande dansarutbildning i grundskolan.

7.3.4 Gymnasieskolan behåller huvudmannaskapet för eleven

Utbildningens upplägg kommer att variera

CSN vill peka på de konsekvenser som myndigheten har uppmärksammat med anledning av två olika upplägg av studier på en branschskola som presenteras genom kurssammanställningar i figurena 7.2 respektive 7.3 i utredningen.

Av 1 kap. 2 § CSNFS 2001:6 framgår att med motsvarande utbildning menas program och nationell inriktning i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan. Hänsyn tas inte till skillnader inom ramen för programfördjupning eller individuellt val.

Inom ramen för programfördjupningen och det individuella valet är tanken att den studerande ska kunna bredda, fördjupa eller specialisera sina kunskaper och färdigheter, men det handlar likväl om studier på ett nationellt program och en nationell inriktning.

CSN tar därför inte hänsyn till skillnader inom ramen för programfördjupning eller individuellt val, dvs. profiler eller yrkesutgångar som kan ges inom ramen för det valbara utrymmet av kurser. Det innebär att CSN normalt inte beviljar inackorderingstillägg av den anledningen att den studerande valt att inackordera sig på en annan ort för att läsa en speciell yrkesutgång som erbjuds genom programfördjupningskurser inom programmet.¹

¹ De studerandes hemkommuner är inte heller skyldiga att ge det kommunala stödet till inackordering om den nationella inriktningen finns i kommunen. Se 16 kap. 43 – 44 §§ skollagen (2010:800).

En studerande som avser att läsa på en branschskola med kursinnehåll enligt figur 7.2 skulle därmed inte kunna beviljas stöd till inackordering om motsvarande program och inriktning ges i den studerandes hemkommun eller på den studerandes hemort, inom två timmars restid från föräldrahemmet.

En studerande som avser att läsa på en branschskola med kursinnehåll som framgår av figur 7.3 skulle kunna beviljas inackorderingstillägg om motsvarande nationella inriktning inte ges på hemorten. Det är dock inte ovanligt att samma program och nationella inriktning finns på den studerandes hemort, men att programmet på hemorten erbjuder andra paket av programfördjupningskurser. I de lägena har den studerande inte rätt till inackorderingstillägg för att läsa på en annan ort.

CSN vill framhålla att en studerande inte per automatik får rätt till inackorderingstillägg för att läsa programfördjupningskurser som ges inom ramen för ett litet yrkesområde som exempelvis murare eller lässmed. Finns den nationella inriktningen på hemorten, men erbjuder andra programfördjupningskurser som leder mot andra yrkesutgångar, kan inackorderingstillägg inte beviljas.

7.3.7 Elever ska ha rätt till stöd för inackordering under undervisning i branschskola

CSN kan idag bevilja inackorderingstillägg till en studerande som vill läsa på annan ort även om det nationella programmet och den nationella inriktningen ges i hemkommunen. Det innebär också att myndigheten kan avslå en ansökan om inackorderingstillägg om motsvarande utbildning finns inom två timmars restid från föräldrahemmet, även om utbildningen saknas i hemkommun.

I utredningen är det inte helt tydligt vad avsikten är med branschskolorna, d.v.s. om tanken är att en studerande som är inackorderad för att studera vid en branschskola alltid ska vara berättigad till inackorderingstillägg.

Om avsikten med förslaget är att en studerande som läser på en branschskola alltid ska beviljas inackorderingstillägg från CSN bör det framgå direkt av bestämmelsen i 2 kap. 2 § studiestödsförordningen.

Elevens boende under utbildning på branschskola

CSN vill uppmärksamma att inackorderingstillägg enligt 2 kap. 6 § 2 st. studiestödsförordningen bara lämnas för de hela tidsperioder om 15 kalenderdagar som den studerande är inackorderad och studerar. Inackorderingstillägget beviljas inte per dag eller vecka.

En studerande som skulle inackordera sig för att läsa på en branschskola i tre veckor (21 dagar) skulle kunna få inackorderingstillägg för 0,5 månader. På samma sätt skulle en studerande som inackorderade sig under fyra veckor (28 dagar) också bara kunna få inackorderingstillägg för 0,5 månader. För att kunna erhålla inackorderingstillägg för en hel månad måste den studerande bo inackorderad i minst två hela 15-dagarsperioder, d.v.s. studera på branschskolan under minst 30 dagar.

9.2.1. Statliga bidrag till behörighetsgivande förutbildningar

Behörighetsgivande förutbildningar på gymnasial nivå inom yrkeshögskolans ram har föreslagits i departementspromemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41).

Motsvarande behörighetsgivande förutbildning vid universitet och högskolor, det så kallade basåret, återfinns i avdelning A3 i bilagan till studiestödsförordningen. Att basåret ligger i avdelning A3 talar för att även behörighetsgivande förutbildningar inom yrkeshögskolan bör placeras där.

10.4 Konsekvenser för studiestödssystemet

Inackorderingsstöd vid undervisning på branschskola

CSN gör bedömningen att den ökning av antal inackorderingsärenden som följer av förslagen kan hanteras inom den ordinarie verksamheten. Införandet av branschskolor förväntas initialt leda till fler telefonsamtal och ändringar i handläggningsrutinerna. Ändringar i blanketter, informationsmaterial, beslutstexter och i systemen kommer också att behövas. Vidare kommer det att behövas informationsinsatser både internt och mot samverkanspartners.

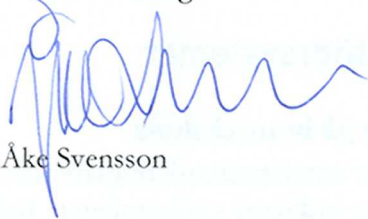
Studiestöd för studerande på behörighetsgivande förutbildningar inom yrkeshögskolan

CSN instämmer i utredningens beräkningar av ökade kostnader för studiemedel och kompensation för dessa.

Om de behörighetsgivande förutbildningarna inom yrkeshögskolan placeras i avdelning B1 i bilagan till studiestödsförordningen skulle det innebära att även yngre studerande skulle kunna beviljas studiemedel för att läsa vid dessa utbildningar.

Skulle de i stället placeras i avdelning A3 skulle det kunna leda till att yngre studerande, som på grund av sin ålder är berättigade till studiehjälp, väljer att läsa med detta studiestöd i stället för med studiemedel, vilket möjligen skulle kunna leda till att kostnaderna för studerande på de behörighetsgivande förutbildningarna vid yrkeshögskolan blir något lägre än beräknat.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av utredaren Viktoria Sarwien. I arbetet med remissvaret har även verksjuristen Annika Åhlin, verksjuristen Cecilia Ljung, utredaren Henrik Strömberg Croné, verksamhetsutvecklaren Eva Rummel, utredaren Johnny Svanström, gruppchefen Maria Borg och studiestödsutredaren Therese Karlsson deltagit.

Åke Svensson

Viktoria Sarwien
Viktoria Sarwien